Dosarul nr. 21r-1878/24 Judecătoria Hâncești (sediul Central)
1-24038394-02-21r-26112024 Judecător Natalia BERBEC

D E C I Z I E
în numele Legii

10 iulie 2025 **mun.Chişinău**

COLEGIUL PENAL AL CURŢII DE APEL CENTRU
Având în componența sa:
Președintele ședinței Silvia CECAN
Judecători Denis BĂBĂLĂU și Vitalie BUDECI

a examinat în ordine de recurs, fără prezența părților, recursul declarat de directorul Penitenciarului nr.7-Rusca, comisar-șef de justiție, Alexandru SUHOVICI, împotriva Încheierii Judecătoriei Hâncești (sediul Central) nr. 21ji-99/24 din 08 noiembrie 2024, prin care a fost admisă plângerea depusă de către condamnata **CAZAC Larisa *******împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatei garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, fiindu-i redusă pedeapsa pentru perioada de 1777 zile, în care s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 13-Chișinău și în Penitenciarul nr. 11-Bălți, cu 354 (trei sute cincizeci și patru) zile.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:
în procedura instanței de fond, din 08.04.2024 până la 08.11.2024;
în Curtea de Apel Centru, din 26.11.2024 până la 10.07.2025.
Procedura de notificare a fost legal executată.

Verificând legalitatea Încheierii atacate, pe baza materialelor din dosar, în contextul motivelor invocate de recurent, Colegiul penal al Curții de Apel Centru,

A C O N S T A T A T :

1. La data de 08 aprilie 2024 în Judecătoria Hâncești, (sediul Central) a fost înregistrată plângerea condamnatei CAZAC Larisa împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului.

Prin plângerea înaintat, condamnata CAZAC Larisa solicită: constatarea detenției sale în condiții inumane și degradante potrivit art.385 alin. (5) Cod de procedură penală.

2. *Prin Încheierea Judecătoriei Hâncești (sediul Central) nr. 21ji-99/24 din 08 noiembrie 2024,* a fost admisă plângerea condamnatei CAZAC Larisa *****împotriva

administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului.

A fost constatat faptul că, condamnata CAZAC Larisa s-a deținut în Penitenciarul nr. 11 Bălți din 19.03.2019 – 13.08.2021 și 14.09.2021-19.02.2024 și în Penitenciarul nr. 13 Chișinău 19.02.2024-01.03.2024 prin tranzitare, în total 1777 zile - detenție în condiții inumane.

În conformitate cu prevederile art.385 alin.(5) Cod procedură penală, pentru 1777 zile de detenție în condiții inumane a lui CAZAC Larisa, a fost redusă pedeapsa cu 354 (trei sute cincizeci și patru) zile, calculându-se 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție, în conformitate cu prevederile art.473/4 alin.(4) Cod procedură penală.

A fost constatată reducerea totală a pedepsei condamnatei CAZAC Larisa, prin prisma actualei încheieri, cu 354 (trei sute cincizeci și patru) zile.

În ordinea art.473/4 alin.(3) Cod procedură penală, a fost obligat administrația Penitenciarul nr. 11 Bălți și Penitenciarul nr. 13 Chișinău, să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară va informa instanța de judecată despre executarea prezentei încheieri.

3. *Nefiind de acord cu Încheierea Judecătoriei Hâncești (sediul Central) nr. 21ji-99/24 din 08 noiembrie 2024, a declarat recurs directorul Penitenciarului nr.7-Rusca, comisar-șef de justiție, Alexandru SUHOVICI, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii cu emiterea unei noi hotărâri în această parte prin care să fie respinsă plângerea depusă de către condamnata CAZAC Larisa ca fiind neîntemeiată.*

În motivarea recursului recurentul a menționat că, la examinarea plângerii adresate de CAZAC Larisa privind condițiile precare de detenție din Penitenciarul nr. 11 Bălți și Penitenciarul nr. 13 Chișinău, nu au fost luate în considerare particularitățile individuale pentru fiecare caz în parte, însă cauza a fost examinată prin prisma condițiilor generale din instituțiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2017, 2018 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane.

Consideră că judecătorul de instrucție a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, în lipsa unor dovezi din partea deținutei, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucție bazată exclusiv pe alegațiile condamnatei şi concluziile formulate în Raportul CPT pentru anul 2017-2018, potrivit căruia se prezintă concluzii cu pripire la condițiile de detenție într-un mod general.

Menționează că la examinarea plângerilor depuse de condamnată, nu au fost prezentate careva probe conform prevederilor art.473/2 alin.(4) din care să rezulte că aceasta în perioada aflării în Penitenciarul nr. 11 Bălți și Penitenciarul nr. 13 Chișinău a adresat instituției penitenciare sau autorităților de supraveghere, careva plângeri pe condițiile inumane inclusiv şi răspunsurile recepționate sau alte probe relevante.

Deci, este evident că instanța a examinat superficial plângerile formulate de condamnată, făcând referire doar la Raporturile Consiliului pentru Prevenirea Torturii din anii 2017-2018, fără a fi luate în ansamblu cumulul de probe cercetate în ședința de

judecată, lipsind la plângeri careva cerințe reținute la art.473/2 alin.(4) Cod de procedură penală.

Reține recurentul că deși apărătorul cât şi condamnata CAZAC Larisa au solicitat constatarea condițiilor de detenție Penitenciarul nr. 11 Bălți și Penitenciarul nr. 13 Chișinău, în care ultima s-a deținut, invocând aceleași temeiuri de fapt şi de drept, instanța de judecată urma să analizeze şi să aprecieze temeinicia circumstanțelor relatate în mod separat pentru fiecare instituție penitenciară în parte, pentru a adopta o decizie obiectivă şi legală, sau din plângerea formulată de condamnata CAZAC Larisa.

La caz, însă, condamnata CAZAC Larisa nu a folosit nici un instrument din cele menționate, cererea înaintata a fost una neîntemeiată, nerespectându-se condițiile prevăzute la art.473/2 alin.(2) Cod procedură penală, prin care condamnată este obligată la înaintarea plângerii să țină cont de datele privind perioada şi locul detenției, precum şi descrierea detaliată a condițiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatei sau ale prevenitului, în pofida faptului că a considerat deținerea sa în Penitenciarul nr. 11 Bălți și Penitenciarul nr. 13 Chișinău, a fost una în condiții precare ce contravin art. 3 CEDO. Însă plângerea înaintată de CAZAC Larisa nu descrie detaliat condițiile de detenție, din care considerente aceasta urma să fie respinsă ca inadmisibilă.

A invocat că prin Raportul de evaluare a condițiilor de detenție, prezentat în cadrul ședinței de judecată, au fost prezentate informațiile, care dovedesc, că pretențiile invocate în plângerea referitor la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți și Penitenciarul nr. 13 Chișinău, nu corespund realității.

4. ***Procedura de notificare a părților a fost executată.***

Potrivit prevederilor art.447 alin.(1) și (2) Cod de procedură penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Reprezentantul Penitenciarului nr.7 Rusca, avocatul și condamnata au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Centru, referințe.

Părțile nu s-au folosit de dreptul acordat de a depune referință potrivit prevederilor art.447 alin.(2) Cod de procedură penală.

Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art.391 Cod de procedură penală privind citarea participanților la proces, și ținând cont de faptul că, speța deferită justiției nu reprezintă o cauză de un interes deosebit pentru jurisprudență care ar impune prezența părților nemijlocit în ședință de judecată, prin prisma dispoziției generale din art.447 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, a procedat la examinarea cauzei fără prezența părților, dar cu acordarea dreptului participanților la proces de a depune referințe.

5. *Deliberând asupra motivelor invocate în recurs, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, pe baza probelor administrate și cercetate de prima*

instanță, Colegiul penal al Curții de Apel Centru ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de directorul Penitenciarului nr.7-Rusca, comisar-șef de justiție, Alexandru SUHOVICI, împotriva Încheierii Judecătoriei Hâncești (sediul Central) nr. 21ji-99/24 din 08 noiembrie 2024, ca fiind nefondat, din considerentele ce succed.

6. În conformitate cu art.437 alin.(1), pct. 4) Cod de procedură penală, (1) Pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art.448 Cod de procedură penală, (1) Judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

În conformitate cu art.449 Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat; recursul este depus peste termen; recursul este inadmisibil; admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod, rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător.*

Subsecvent normei citate, instanța de recurs, în conformitate cu prevederile art.449 alin.(1) lit.a) Cod procedură penală, *judecând recursul, instanța respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.*

Conform art.469 Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, şi anume: *17/1) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.*

Potrivit art.471 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, stabilește că, ” *(1) Chestiunile specificate la art.469 alin.(1) pct.5), 11) şi 14) se soluționează de către judecătorii instanței de drept comun, iar chestiunile prevăzute la celelalte puncte din art.469 alin.(1) se soluționează de către judecătorul de instrucție la demersul instituției care pune în executare pedeapsa, la cererea condamnatului sau a apărătorului acestuia ori, după caz, la demersul procurorului care exercită supravegherea organului sau instituției care pune în executare pedeapsa. (2) Temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4) – 7), 11), 12), 14) - 16) şi 18) poate servi şi cererea condamnatului.* Potrivit art.470 alin.(1) Cod procedură penală, instanța care soluționează chestiunile *privind executarea hotărârilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1)-4), 6)–16), 17/1) și 18) se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a organului sau a instituției care execută pedeapsa.*

Art.471 alin.(2) Cod de procedură penală, Temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4)–7), 11), 12), 14)-16) și 18) poate servi și cererea condamnatului.

7. Din materialele cauzei penale, Colegiul penal constată că, la moment, condamnata CAZAC Larisa execută pedeapsa în Penitenciarul nr. 7 Rusca.

Prin Sentința Judecătoriei Edineți (sediul Briceni), din 15 martie 2019, în baza art. art.42 alin.(2), 188 alin.(2) lit.b), d), e) și f) Cod penal, la pedeapsa cu închisoare pe un termen de 8 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei de tip semiînchis. Termenul pedepsei aplicate inculpatei CAZAC Larisa calculat din data pronunțării sentinței 15.03.2017, cu includerea termenul reținerii și termenul de aflare în arest preventiv și arest la domiciliu începând cu data de 01.12.2017-25.09.2018 inclusiv.

Prin Decizia Curții de Apel Bălți din 14.02.2024, a fost respins apelul inculpatei CAZAC Larisa ca fiind nefondat cu menținerea Sentinței fără modificări. S-a admis plângerea avocatului condamnatei Ina CEPOI împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a dreptului Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. S-s constatat deținerea condamnatei CAZAC Larisa în condiții inumane pentru o perioadă de 74 zile în calitate de prevenită în condiții contrare prevederilor art.3, și în temeiul art.385 alin.(5) Cod de procedură penală, fiindu-i redusă pedeapsa cu 148 zile.

Potrivit procesului verbal de reținere, CAZAC Larisa a fost reținută la 15 martie 2019.

Din lucrările dosarului se reține, că CAZAC Larisa s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți din 19.03.2019 – 13.18.2021 și respectiv 14.09.2021-19.02.2024, în Penitenciarul nr. 13 perioada din 19.02.2024-01.03.2024, prin tranzitare.

Colegiul Penal constată că, în plângerea înaintată, condamnata CAZAC Larisa solicită reducerea termenului din pedeapsa stabilită în baza circumstanțelor ce cad sub incidența prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în temeiul art.385 alin.(5) Cod de procedură penală.

8. Conform prevederilor art.473/2 alin.(5) Cod de procedură penală, plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție. În aceste condiții, termenul stabilit de legiuitor prin art. 473/2 alin.(5) Cod de procedură penală, se va calcula prin prisma faptului, intrării în vigoare a Legii nr. 272, care se constatată a fi 01.01.2019.

Astfel, Colegiul penal reține că condamnata CAZAC Larisa, fiind deținută în Penitenciarul 7 Rusca, a depus în instanța de judecată plângere ce se referă la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 11 Bălți, 19.03.2019– 13.08.2021 și 14.09.2021-19.02.2024 și din Penitenciarul nr. 13 Chișinău 19.02.2024- 01.03.2024, care a fost înregistrată la 08.04.2024.

În consecință, Colegiul penal reține, că plângerea condamnatei CAZAC Larisa referitor la condițiile de detenție a fost depusă pe parcursul detenției în condiții contrare art.3 CEDO, iar în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art.473/2 -473/4 Cod de procedură penală, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constată că, prevederile art.473/2 alin.(5) Cod de procedură penală, au fost

respectate pe deplin, astfel, se apreciază depunerea plângerii, ca fiind în termenul prevăzut de lege.

9. Examinând raportul prezentat de reprezentantul instituției penitenciare nr.7 Rusca și al instituției penitenciare nr. 11-Bălți, Colegiul penal susține poziția instanței de fond și anume că faptele invocate de CAZAC Larisa, sau confirmat în totalitate, acestea purtând în opinia instanței de recurs un caracter evident probat.

Prioritar, instanța de recurs reține că potrivit prevederilor art.473/2 alin.(2) Cod de procedură penală, plângerea referitoare la condițiile de detenție menționate la alin.(1) trebuie să conțină datele privind perioada şi locul detenției, precum şi descrierea detaliată a condițiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile materiale contestate. La plângere pot fi anexate explicațiile altor condamnați sau preveniți, copiile plângerilor anterioare, adresate administrației instituției penitenciare sau autorităților de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plângerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentință sau încheierea.

În acest sens, instanța menționează că, în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) și Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de Procedură Penală, ulterior fiind modificate prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023, legislația națională reglementează un remediu preventiv compensatoriu în urma constatării de către instanțele de judecată a condițiilor inadecvate de detenție.

Colegiul precizează că sfera de aplicare a dispozițiilor prevăzute la art.473/2 -473/4 Cod de procedură penală, ține de constatarea încălcării art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care prevede că „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.” Acest drept este unul absolut și care asigură integritatea fizică și psihică a persoanei, demnitatea ei umană împotriva torturii, pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante și care impune statului atât obligații pozitive, cât și negative în acest sens.

La acest capitol, Penitenciarul nr. 7 Rusca și Penitenciarul nr. 11-Bălți a pus la dispoziția instanței raportul din care se certifică cele expuse în plângere și constatate în cadrul ședinței de judecată și anume, CAZAC Larisa a fost deținută în Penitenciarul nr.11 Bălți în perioada din 19.03.2019 – 13.08.2021 și 14.09.2021-19.02.2024 și în Penitenciarul nr. 13 Chișinău din 19.02.2024-01.03.2024 prin tranzitare.

Studiind raportul și informațiile prezentate de către administrația Penitenciarului 7 Rusca și Penitenciarul nr. 11-Bălți, instanța de recurs atestă că, administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că, în perioada de timp 19.03.2019 – 13.08.2021 și 14.09.2021-19.02.2024 în Penitenciarul nr.11 Bălți și în perioada de timp 19.02.2024-01.03.2024 în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, i-a asigurat deținutei CAZAC Larisa, condiții decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului, care ar corespunde prevederilor legale și nu ar fi o încălcare a prevederilor art.3 CEDO, or argumentele enunțate în raportul menționat supra, despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman și/sau degradant al deținutului. Or, raportul prezentat de

Penitenciarul nr. 7 Rusca și Penitenciarul nr. 11-Bălți, nu sunt însoțite de careva probe care ar confirma pe deplin cele invocate în această parte.

Astfel, administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că i-a asigurat deținutei CAZAC Larisa condiții decente de trai în perioada aflării ei în custodia statului, care ar corespunde prevederilor legale şi nu ar fi o încălcare a prevederilor art.3 CEDO, or argumentele enunțate în raportul menționat supra, despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman şi/sau degradant al deținutului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe și de comportamentul victimei *(cauza Mozer c. Republicii Moldova și Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).*

La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice și psihice și, în unele cazuri, de sexul, vârsta și starea sănătății victimei *(cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).* Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul și metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției și că având în vedere exigențele detenției, sănătatea și integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare *(cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94).* Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum și durata detenției *(Ostrovar c. Moldovei, 13.09.2005, § 80).*

Ținând cont de cele expuse supra, instanța de judecată a dat o apreciere condițiilor de detenție invocate de către autorul plângerii, coroborate la poziția autorităților instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu referire la încălcarea art. 3, care prevede că „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

10. Aşadar, CAZAC Larisa, în plângerea înaintată, a invocat aflarea sa pe parcursul unei perioade de timp, în Penitenciarul nr. 13- Chișinău și în Penitenciarul nr. 11-Bălți, în condiții inumane și degradante. La analiza condițiilor de cazare a deținutului, instanța de judecată a făcut trimitere la Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează că ”Fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătrați, care trebuie să fie iluminat natural și artificial, încălzit și ventilat conform normativelor de construcții”.

Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru prevenirea torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane și degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, și ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m^2 de spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Contrar recomandărilor pre citate, studiind raportul prezentat de către Penitenciarul nr. 7-Rusca și Penitenciarul nr. 11-Bălți instanța a stabilit că, informația cu privire la suprafața celulelor în care a fost deținuta CAZAC Larisa se referă la o suprafață totală calculată, fără excluderea mobilierului sau anexelor sanitare. Curtea a notat cu îngrijorare repetarea problemelor în privința condițiilor precare de detenție în Penitenciarul nr. 13-Chișinău și Penitenciarul nr. 11-Bălți. Aceasta notează că, în repetate rânduri, a constatat încălcarea articolului 3 din Convenție în privința acestui penitenciar *(cauza Shishanov c. Moldovei, 15 decembrie 2015, § 127),* însă această problemă sistemică continuă să persiste.

Astfel, instanța de recurs reiterează că, CAZAC Larisa parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.11 Bălți în perioada din 19.03.2019 – 13.08.2021 și 14.09.2021-19.02.2024 și în Penitenciarul nr. 13 Chișinău din 19.02.2024-01.03.2024, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat, deși autorul plângerii a făcut niște trimiteri generale, menționând despre condițiile precare de detenție în Penitenciarul nr. 13- Chișinău și Penitenciarul nr. 11-Bălți, se apreciază critic aspectele invocate de către administrația penitenciarului, nefiind fundamentate pe careva probe, iar în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

Având în vedere că la soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanță a încălcărilor privind condițiile de detenție care au afectat grav drepturile condamnatului, ci și stabilirea unei reduceri a pedepsei, în dependență de gradul și intensitatea suferințelor, în continuare instanța va analiza și celelalte alegații invocate de către petent în plângerea depusă.

Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 şi 2018 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m2 de spațiu locativ per deținut şi de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie

incluse în acest calcul. Urmează a se reține că Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în punctul 30 al Raportului din 13 decembrie 2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05-11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din țară, a subliniat că, în continuare persistă faptul că în multe celule condițiile materiale şi igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient şi totodată fiind suprapopulate. Totodată, accesul la lumină naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici. Totodată, specialiștii din cadrul CPT au recomandat autorităților din Republica Moldova ca să-şi mărească eforturile în sensul îmbunătățirii condițiilor de detenție curente în penitenciarul respectiv.

În aceeași ordine de idei, în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism național pentru prevenirea torturii din Republica Moldova s-a constatat că, majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, inclusiv în Penitenciarul nr. 13- Chișinău și în Penitenciarul nr. 11-Bălți, sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate ca condiții inumane și degradante. Subsecvent, Colegiul penal reține că, alegațiile reprezentatului Penitenciarului nr.7, la aceste aspecte, sunt declarative şi lipsite de suport probatoriu.

11. Se impune necesitate de a menționa faptul că conform raportului privind vizita preventivă efectuată la Penitenciarul nr. 13, mun. Chișinău, la data de 04.01.2018, întocmit de către Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CPT), se atestă următoarele: 1) Fluctuația majoră a personalului Penitenciarului nr. 13, mun. Chișinău determinată de salarii mici şi condițiile nefavorabile de muncă, fapt ce generează un deficit de personal de supraveghere pentru a acoperi toate posturile şi personal medical pentru îngrijirile de sănătate; 2) Consiliul constată că Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău constituie, în sine, o sursă de stres care poate duce la intensificarea gândurilor suicidale. Condițiile de detenție în penitenciar nu pot acorda o atmosferă, cît de puțin, terapeutică. Mai mult decât atât, penitenciarul nu dispune de încăperi pentru desfășurarea activităților de psihoterapie individuală sau de grup. Pentru Consiliu este evident că specialiști psihologi nu au instrumente standardizate pentru a diagnostica riscul automobililor şi a tentativelor de suicid în rândul deținuților. Specialiști psihologi nu au instruiri necesare în psihoterapie şi, evident, nu pot acorda servicii de calitate deținuților predispuși spre acțiuni de automutilare şi suicid ori aflați în stres cronic în legătură cu detenția şi statutul său juridic; 3) Lipsa supraveghetorilor pentru ca orice persoană deținută să poată întra în contact cu ea auditiv/vizual, în vederea unor necesități urgente, inclusiv de tip medical; 4) Persistă problema spațiilor locative, celulelor suprapopulate. La momentul vizitei fiecare deținut beneficia de suprafață locativă de aproximativ de 2,1 m2 . Conform ordinului MJ nr. 1159 din 19.12.2017 numărului maxim de deținuți admis pentru deținere în penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău a fost redus până la 570 persoane, iar numărul deținuților aflați în P-13 la data de 04.01.2018 era de 1070 persoane; 5) Geamurile de dimensiuni mici nu facilitează pătrunderea luminii solare în celule; 6) Permiterea fumatului în celule şi în alte încăperi defavorizează ceilalți deținuți nefumători; 7) Deținuții nu au la dispoziție servicii de salubrizare/spălare a hainelor/lenjeriei; Administrația Penitenciarului nr. 13 nu oferă deținuților lenjeria strict necesară; 8) Unele

spatii de plimbări sunt utilizate drept spatii de uscare a hainelor; 9) Alimentarea deținuților este de o calitate nesatisfăcătoare; 10) Există o problemă în asigurarea cu personal medical, ce influențează accesul la servicii medicale a condamnaților, precum şi documentarea pretinselor acte de tortură, tratamente inumane şi degradante; 11) Procedurile de examinare la ieșire din penitenciar la prezența leziunilor corporale sunt aplicate ocazional cu înscriere în cartela de ambulator, fără Registru de evidență; 12) Există deficiențe în evidenta şi documentarea cazurilor de leziuni corporale; 13) Examenele radiologice profilactice pentru depistarea TB la intrare in sistemul penitenciar nu se realizează; 14) Există deficit de formulare şi registre medicale standardizate. 15) Lipsește evidența şi raportarea medicală specifică pentru femei şi minori; 16) În instituție este disponibil tratamentul farmacologic cu metadonă pentru consumatorii de droguri opiacee, dar cu un număr semnificativ de întreruperi a tratamentului imediat după plasarea în detenție, fapt ce indică la insuficiența suportului psihosocial oferit.

La data de 07.09.2016, Amnesty International - Moldova a efectuat o vizită de monitorizare la Penitenciarul nr. 13, mun. Chișinău şi a constatat existența unor celule suprapopulate, grupuri sanitare murdare şi sistem de aerisire nefuncțional şi, pe de altă parte, existența unor celule renovate recent din contul deținuților, dotate cu frigidere, televizoare, ferestre de termopan şi cuptoare cu microunde. Amnesty International - Moldova a cerut Guvernului să închidă Penitenciarul nr. 13, deoarece condițiile de detenție a acestuia nu corespund standardelor internaționale. În rapoartele anterioare, Promo-LEX a atenționat asupra condițiilor de detenție proaste din Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău, şi alte penitenciare din Republica Moldova. La fel, Asociația a publicat date statistice care arată că rata de încarcerare la 100 000 de locuitori este una foarte mare (220 de deținuți la 100 000 de locuitori, în comparație cu media europeană de 140 de deținuți la 100 000 de locuitori). La moment, în Penitenciarul nr. 13mun. Chișinău sunt deținute 1100 de persoane, deşi capacitatea penitenciarului este de 500 de persoane.

În aceeași ordine de idei urmează a fi reiterată şi practica CEDO, în cauzele privind condițiile inumane şi degradante de detenție în Penitenciarele din RM astfel că în cauza Baştovoi vs., Moldova, Curtea a subliniat natura recurentă a problemelor legate de condițiile proaste de detenție în Penitenciarul nr. 13 din Chișinău. CEDO a observat că ea a indicat anterior autorităților că acestea urmează să adopte măsuri adecvate pentru a pune capăt a ceea ce pare a fi o problemă sistemică (Cristioglo c. Moldovei, 26 aprilie 2016). Rapoartele întocmite de Ombudsman şi CPT în perioada când reclamantul a fost deținut în penitenciar indică că în această instituție condițiile proaste de detenție predomină. Curtea a observat că Guvernul nu a prezentat nici o dovadă în susținerea afirmației sale că au avut loc îmbunătățiri considerabile în ultimii ani. Curtea a constatat că pe durata detenției sale în Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău, reclamantul a fost supus condițiilor de detenție de o severitate care depășește nivelul inerent de suferință în detenție şi că a avut loc violarea Articolului 3 din Convenție. Curtea a atenționat că ea a examinat în mod repetat dacă există un recurs eficient în Moldova în ceea ce privește alegațiile privind condițiile proaste de detenție şi a constatat cu fiecare ocazie că remediile la care s-a referit Guvernul erau ineficiente pentru persoanele, care continuă să fie deținute în condiții incompatibile cu Articolul 3 din Convenție. Curtea nu a găsit

motiv să se depărteze de la aceste constatări în cazul din speță. Corespunzător ea a constatat că a avut loc violarea Articolului 13 în conjuncție cu Articolul 3.

Totodată, Colegiul penal denotă că la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar şi sistemul de canalizație, cantitatea şi calitatea hranei, accesul la servici medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în general în sistemul penitenciar din RM nu ating un prag minim de suficientă. Prin urmare reieșind din situația descrisă în rapoartele prezentate, este evident că cel puțin sub aspectul detenției în *condiții de supraaglomerare, accesul la apă potabilă, la duș, condiții de igienă și sanitare* față de condamnat nu a fost respectată pe perioada de detenție, or în cererea sa, condamnata CAZAC Larisa a invocat aflarea sa pe parcursul unei perioade de timp, în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, în condiții inumane și degradante.

În cauza Miron vs., Republica Moldova, abordând pretinsa violare a Articolului 13 din Convenție, Curtea a reiterat că a examinat de numeroase ori problema remediilor interne privind precaritatea condițiilor de detenție din Moldova (a se vedea Şarban v. Republica Moldova, nr. 3456/05, §§ 57-62, 4 octombrie 2005; Holomiov v. Republica Moldova, nr. 30649/05, §§ 101-107, 7 noiembrie 2006; Istratii şi alții v. Republica Moldova, nr. 8721/05 şi altele, § 38, 27 martie 2007; Mitrofan v. Republica Moldova, nr. 50054/07, §§ 32 şi 33, 15 ianuarie 2013; Segheti v. Republica Moldova, nr. 39584/07, § 22, 15 octombrie 2013; Shishanov v. Republica Moldova, nr. 11353/06, §75, 15 septembrie 2015; Mescereacov v. Republica Moldova, nr. 61050/11, §15, 9 februarie 2016), şi de fiecare dată a concluzionat că remediile sugerate de Guvern erau ineficiente. Curtea a considerat că existența unor remedii eficiente, privind plângerea reclamantului în baza Articolului 3, nu a fost probată nici în prezenta cauză şi, astfel, a fost constatată încălcarea Articolului 13 din Convenție.

În cauza Malai vs., Moldova, din 13.11.2009. Curtea reamintește că principiile generale eu privire la condițiile de detenție au fost stabilite în hotărârea Ostrov ar v. Moldova (no 35207/03, §§ 76-79, 13 septembrie 2005). CEDO notează că toate declarațiile reclamantului corespund constatărilor făcute de CPT în rapoartele sale în ceea ce privește instituțiile de detenție din subordinea Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Constatările CPT oferă cel puțin într-o anumită măsură o bază temeinică pentru evaluarea condițiilor în care a fost deținut reclamantul (a se vedea pentru un alt exemplu când Curtea u luat în considerație rapoartele CPT, Kehayov v. Bulgaria, nr 41035/98, § 66, 18 ianuarie 2005). Guvernul a negat cele mai multe acuzații menționând că rapoartele CPT, nu erau actuale şi că penitenciarul a fost renovat cu o lună înaintea detenției reclamantului acolo, totuși, el nu a prezentat vre-o probă în susținerea declarațiilor sale cu privire la renovare (a se compara cu Ostrovar. citată mai sus par. 80). Mai mult (Guvernul nu a contestat unele acuzații aduse de reclamant, cum ar li lipsa hranei adecvate, faptul că în celulă ardea în permanență o lumină electrică foarte slabă, faptul că facilitățile sanitare nu erau separate de restul celulei şi faptul că la eliberarea sa din detenție corpul reclamantului era acoperit cu mușcături de insecte. În astfel de circumstanțe, Curtea consideră că suferința îndurată de către reclamant a depășit nivelul

inevitabil inerent detenției şi a atins un nivel de severitate contrar articolului 3 al Convenției.

De asemenea în cauza Holomiov vs., Moldova, hotărîrea CEDO, din 15.01.2013, Curtea reiterează că statul trebuie să se asigure că o persoană este deținută în condiții compatibile cu respectul demnității umane, că modul şi metoda de executare a măsurii respective nu-1 supun la suferință şi stres care să depășească ca intensitate nivelul inevitabil al suferinței inerente detenției şi, având în vedere condițiile practice impuse de detenție, că sănătatea şi bunăstarea lui sunt asigurate la nivel corespunzător (a se vedea Kudla v. Polonia [MC], nr. 30210/96, §§ 92-94, CEDO 2000-XI, şi Popov v. Rusia, nr. 26853/04, § 208, 13 iulie 2006). 37. în prezenta cauză, Curtea notează că reclamantul a depus mai multe plângeri specifice referitoare la mărimea celulei nr. 75 din Penitenciarul nr.13 mun. Chișinău, precum şi numărul persoanelor deținute în acea celulă (între 11 şi 14 într-o celulă cu suprafața de 26 m - a se vedea paragraful 12 supra). Curtea concluzionează că reclamantul a fost deținut în condiții extreme de suprapopulare. Curtea a constatat anterior în mai multe cauze că suprapopularea exagerată a celulei din penitenciar poate constitui încălcarea articolului 3 din Convenție. Prin urmare, Curtea conchide că reclamantul a fost deținut în condiții suprapopulate, a suferit din cauza că celula sa era infestată cu paraziți şi nici nu a beneficiat de norma minimă obligatorie de hrană prevăzută de hotărârea Guvernului în cauză. Prin urmare, în prezenta cauză, a avut loc încălcarea articolului 3 al Convenției.

La fel, instanța de recurs reține și rapoartele Avocatului Poporului din 2015, 2016 şi 2017, în care au fost reflectate cele mai importante probleme în penitenciare și centrele de detenție preventive, potrivit cărora: acestea au fost supraaglomerarea, lipsa de îngrijire medicală, iluminatul necorespunzător, slabă aerisire, mese insuficiente, condiții sanitare și de igienă precare, efectuarea băilor doar o dată pe săptămână, lipsa spațiilor de uscare a rufelor, lipsa spațiilor amenajate pentru fumători. Cu toate că în raportul prezentat de administrația Penitenciarului nr. 11 Bălți se indică asupra condițiilor de detenție conforme normelor stabilite şi care au corespuns minimului necesar, instanța reține aceste informații declarative care nu înlătură consecințele de încălcare a drepturilor prevăzute de art. 3 CEDO şi anume că, condițiile din această instituție sunt contrare standardelor internaționale dar şi legislației naționale, ceea ce echivalează cu un tratament inuman. Or, administrația penitenciarului nu a pus la dispoziția instanței alte rapoarte ale Ombudsmanului potrivit cărora situația din penitenciarul nr. 11 Bălți diferă de cele stabilite anterior.

12. La fel, din raportul Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2023), care este un mecanism național pentru prevenirea torturii din Republica Moldova, s-a constatat că autoritățile nu au acordat suficiente resurse și implicare pentru a realiza o bună parte a recomandărilor din rapoartele de vizite și rapoartele anuale anterioare. Astfel, schimbările înregistrate în sistemul penitenciar sunt lente, iar unele probleme, cum sunt influența subculturii infracționale, tratamentul discriminatoriu și supraaglomerarea, au efecte negative, generând o și mai mare lipsă de siguranță atât pentru deținuți, cât și pentru personal și accentuând problemele de sănătate mintală. CpPT a atras atenția administrației penitenciarului la soluționarea problemei suprapopulării, deoarece aceasta

are o influență negativă asupra tuturor celorlalte aspecte ale detenției și asupra climatului general din cadrul instituției, poate crea un mediu tensionat și stresant, ceea ce poate accentua riscul de abuz și rele tratamente.

Așa fiind, instanța reține că, de către instituția penitenciară nu au fost prezentate suficiente date și probe ce ar fi confirmat respectarea prevederilor legale în partea dată, fapt ce condiționează concluzia că, condamnata a fost deținut în celule în care dispunea de mai puțin de 4 m2, ceea ce evident, este sub minimul acceptabil. Astfel, instanța consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnata pe parcursul detenției sale, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Contrar recomandărilor pre citate, studiind raportul nr. 2/758 din 29.04.2024, prezentat de către administrația instituției penitenciare Penitenciarul nr. 7 Rusca și raportul nr. 2/4712 din 04.09.2024 prezentat de administrația instituției penitenciare, Penitenciarul nr. 11-Bălți, judecătorul de instrucție just a stabilit că, s-a prezentat o informație generală cu privire la suprafața ce revine unui deținut în celulele în care a fost deținută CAZAC Larisa, din care reiese suprafața de sub limita minimă de 4 m/2, per deținut, nefiind probată şi respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473/3 alin.(2) Cod de procedură penală).

13. În partea ce privește relatările condamnatei CAZAC Larisa privind accesul limitat la lumina zilei, precum și condițiilor sanitare precare în general, instanța reține că potrivit informațiilor prezentate de către administrația Penitenciarului, CAZAC Larisa s-a aflat într-o celulă iluminată atât natural prin intermediul geamurilor, cât și artificial prin intermediul instalațiilor electrice dotate cu becuri, puterea cărora este de 100 W, hrana fiind asigurată de trei ori pe zi conform graficului prestabilit. Aerisirea prin celule era asigurată prin intermediul geamurilor și ferestrelor de aerisire amplasate mai sus de ușa intrării în celulă. În această parte, instanța de judecată apreciază critic aspectele invocate de către administrația penitenciarului, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect. Or, potrivit art.473/3 alin.(2) Cod de procedură penală, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare. La acest aspect, instanța de judecată nu neglijează posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat

condamnata, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea pendinte sunt justificate.

Întru susținerea acestui raționament, CEDO a explicat că dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului. Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată *(cauza A. și alții c. Regatului Unit, 12.02.2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98)*. La acest capitol, instanța de judecată just a reiterat că la examinarea unor asemenea plângeri, sarcina probațiunii îi revine autorității în custodia căruia se află sau s-a aflat persoana, însă chiar și așa „Alegațiile despre rele tratamente contrare art. 3 trebuie să fie bazate pe probe corespunzătoare". Deși Curtea recunoaște că proba de rele tratamente nu este ușor de a fi obținută, totuși alegațiile trebuie să fie justificate „dincolo de orice dubiu rezonabil" *(Cauza Alver c. Estoniei, 08 noiembrie 2005, § 49; Labita c. Italiei, 06 aprilie 2000, § 121)*. Pentru a aprecia aceste probe, Curtea aplică, de obicei, standardul probațiunii „dincolo de orice dubiu rezonabil" (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, §161; cauza Boicenco c. Moldovei, 11 iulie 2006, §104; cauza Breabin c. Moldovei, 07 aprilie 2009, §49; cauza Gurgurov c. Moldovei, 16 iunie 2009, § 56)*. O astfel de probă derivă din coexistența unor concluzii suficient de întemeiate, clare și concordante sau din prezumții de fapt similare care nu pot fi puse la îndoială *(cauza Gorobeț c. Moldovei; 11 octombrie 2011, § 50*).

Prin urmare instanța de recurs constată că, condamnata CAZAC Larisa a fost deținută în condiții inumane, de detenție, care se constată a fi contrare art. 3 CEDO, în Penitenciarul nr.11 Bălți în perioada 19.03.2019-13.08.2021 și 14.09.2021-19.02.2024, pe parcursul a 1766 zile, în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, în perioada 19.02.2024-01.03.2024 tranzitare – 11 zile, în total 1777 zile.

Totuși, având în vedere că, la soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanță a încălcărilor privind condițiile de detenție care au afectat grav drepturile petentului, ci şi stabilirea unei reduceri a pedepsei care variază de la 1 zi la 2 zile, în dependență de gradul şi intensitatea suferințelor, în continuare instanța va analiza şi celelalte alegații invocate de către petent în plângerea depusă.

Prin urmare având în vedere prevederile art.473/2 alin.(4) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473/2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatei, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatei termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat. Iar alin.(5) al același norme indică că în cazul constatării circumstanțelor

prevăzute la art.473/2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatei, din contul bugetului de stat, a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente (art. 473/4 Cod de procedură penală modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023)

Potrivit art.385 alin.(5) Cod de procedură penală, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se calculează în felul următor: de la una la două zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Prevederile art.473/2 alin.(2)–(2/5) şi (5), art.473/3 alin.(3) şi art.473/4 alin.(1)–(5/1) se aplică în mod corespunzător la examinarea plângerii prevenitului sau a apărătorului acestuia împotriva condițiilor de detenție (art. 385 Cod de procedură penală modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023).

14. *Deoarece mecanismul de calcul al reducerilor respective stabilite în art.385 alin.(5) şi 473/4 Cod de procedură penală a fost modificat, fiind în esență identic, fără a se face deosebire în dependență de statutul persoanei deținute, este inutilă stabilirea exactă a perioadei în care deținutul s-a aflat în detenție în calitate de prevenit şi a celei în care acesta s-a deținut în calitate de condamnat. În temeiul prevederilor art.473/2 alin.(3) Cod de procedură penală, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.*

Potrivit art.385 alin.(5) Cod procedură penală, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se calculează în felul următor: de la una la două zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Prevederile art.473/2 alin.(2)–(2/5) şi (5), art.473/3 alin.(3) şi art.473/4 alin.(1)–(5/1) se aplică în mod corespunzător la examinarea plângerii prevenitului sau a apărătorului acestuia împotriva condițiilor de detenție.

Prin urmare, referitor la perioada de detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO, a lui CAZAC Larisa, în Penitenciarul nr. 11 Bălți, 19.03.2019– 13.08.2021 și 14.09.2021-19.02.2024 și în Penitenciarul nr. 13 Chișinău 19.02.2024- 01.03.2024 prin tranzitare pe un termen total de 1777 zile, și rotunjit în favoarea condamnatei, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatei, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității şi echității, justificativ a fost stabilită reducerea de 2 zile pentru fiecare 10 zile de detenție, astfel încât din termenul pedepsei stabilite lui CAZAC Larisa, să se reducă cu 354 (trei sute cincizeci și patru) zile, pentru perioada de aflare în condiții precare în Penitenciarul nr. 13-Chișinău și în Penitenciarul nr. 11-Bălți.

Prin urmare, având în vedere că s-au adeverit alegațiile condamnatei referitor la condițiile sanitare și igienice, sistemul de canalizație și aerisire, alimentația, accesul la apă potabilă în privința Penitenciarul nr. 13-Chișinău și în Penitenciarul nr. 11-Bălți, judecătorul desemnat cu atribuții de judecător de instrucție corect a reținut că, probele anexate la raport nu combat argumentele petentului CAZAC Larisa, iar ca urmare se consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnata pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 13-Chișinău și în Penitenciarul nr. 11-Bălți, cumulativ o perioadă totală de 1777 zile, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Colegiul apreciază, remediul aplicat în speța dată, precum unul adecvat şi suficient, bazat pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt cu o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, şi care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate, iar în lipsa unor argumente plauzibile în cererea de recurs, se atestă că, în speță s-au adeverit alegațiile petentului privind condițiile inumane de detenție, or, dificultățile cu care s-a confruntat condamnata pe parcursul detenției sale, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenția pentru drepturile omului și a libertăților fundamentale, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Concomitent, Colegiul penal va aprecia critic și alegațiile recurentului precum că condamnata nu a prezentat careva probe concludente care ar demonstra depășirea nivelului de suferințe, or sarcina probării lipsei temeiniciei pretențiilor înaintate de către persoana deținută, potrivit art.473/3 alin.(2) Cod de procedură penală, aparține administrației penitenciarului. În situația în care administrația penitenciarului a omis să probeze, prin date certe, că s-au respectat normele legale privind acordarea unui spațiu suficient pentru detenția deținutului și a prezentat date generalizate privitor la alte condiții de detenție, fără ca să fie clar în care măsura deținutul a beneficiat de acele condiții, instanța ajunge la concluzia că, pretențiile înaintate de către condamnat sunt întemeiate.

Referitor la dezacordul recurentului, cu privire la cuantumul zilelor ce au fost reduse prin aplicarea mecanismului compensatoriu, instanța de recurs consideră că reducerea stabilită de instanța de fond este una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate. Deci, contrar alegațiilor recurentului, Colegiul penal menționează că la examinarea plângerii condamnatei CAZAC Larisa *****privind constatarea detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 ale Convenției pentru drepturile omului și a libertăților fundamentale, instanța de fond nu a comis careva erori, iar încheierea contestată este una justificată și motivată.

15. Colegiul lecturând textul recursului declarat de către directorul Penitenciarului nr.7-Rusca, comisar-șef de justiție, Alexandru SUHOVICI constată că recurentul nu a invocat nici-unul din temeiurile specificate la art.444 alin.(1) Cod de procedură penală.

Or, simplul dezacord al unei părți la proces cu soluția instanței de judecată nu poate servi drept temei pentru casarea unei hotărî legale și întemeiate.

Față de lucrul judecat de primă instanță, Colegiul Penal constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului argumentelor primei instanțe. În cazul în care instanța de fond și-a motivat soluția luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează concluziile sale, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță.

Pentru motivele expuse mai sus, în conformitate cu art. 449 alin.(1), pct. 1), lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul Penal va respinge recursul declarat de directorul Penitenciarului nr.7-Rusca, comisar-șef de justiție, Alexandru SUHOVICI împotriva Încheierii Judecătoriei Hâncești (sediul Central) nr. 21ji-99/24 din 08 noiembrie 2024, ca fiind nefondat, reținând în acest sens că Încheierea instanței de fond este legală și întemeiată, iar careva temeiuri de casare a Încheierii nu au fost constatate.

16. Conducându-se de prevederile art.art.447, 448, art.449 alin.(1) pct.1) lit.a), art.469-471, Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Centru, -

D E C I D E :

Se respinge ca nefondat recursul declarat de directorul Penitenciarului nr.7-Rusca, comisar-șef de justiție, Alexandru SUHOVICI, împotriva Încheierii Judecătoriei Hâncești (sediul Central) nr. 21ji-99/24 din 08 noiembrie 2024, şi se menține fără modificări Încheierea atacată.

Președintele ședinței,
Judecătorul **Silvia CECAN**

Judecătorii **Denis BĂBĂLĂU**

Vitalie BUDECI